

Ainhua Artetak Pucciniren Mimi gorpuztuko du Arriagako opera denboraldia zabaltzeko

'La Boheme' opera Eslovakiako Sinfonietta orkestrarekin emango dute zortzi kantarik

Hilaren 15, 17 eta 19an Giacomo Pucciniren 'La Boheme' opera taularatuko dute Bilboko Arriaga antzokian. Mimi protagonistaren rola Ainhua Arteta soprano tolosarrak egingo du. Iaz New Yorkeko Metropolitan Opera Housen egin zuen debutean pertsonaia bera antzeztu zuen Artetak. Marco Armiliatok zuzenduko du Arriagan antzeztuko duten 'La Boheme' opera.

M. ARREGI / BILBO

Ainhua Artetarekin batera Keith Olsen, Carmen Aparicio, Carlos Alvarez, Alfonso Etxeberria, Iñaki Fresan, Alberto Zarraga eta Javier Hernani ariko dira 'La Bohemeko' protagonisten roletan. Marco Armiliato musika zuzendariak gidatuko du Eslovakiako Sinfonietta orkestra eta Luis Iturri Arriagako zuzendaria arduratuko da eszenaratzeaz. Jose Luis Ormazabalek zuzentzen duen Bilboko Abesbatzak eta Julen Ezkurak zuzendutako Euskal Herriko Unibertsitateko abesbatzak osatuko dute ahotsen taldea.

'La Boheme' 1830eko Parisko giro bohemioa dakar ohol-tzaren gainera. Olerkari, pintore, filosofo eta musikariak dira gizonen protagonistak. Mimi (Ainhua Arteta) eta Musetta (Carmen Aparicio) emakumeekin dituzten maitasun harreman gazi-gozoek osatzen dute argumentua.

Eszenaratzea zuzentzeaz arduratzen den Luis Iturriaren arabera, aukeratutako abeslari taldea «egin nahi dugun 'La Boheme' honetara primeran egoki-

Ainhua Arteta 'La Boheme'-ko protagonistak beste zazpi kantariren laguntza izango du.

XOUSE SIMAL

✓ Luis Iturriaren arabera, aukeratutako abeslari taldea «egin nahi dugun 'La Boheme' honetara primeran egokitzen da. Abeslari gehienak gazteak eta euskal herritarrek dira gainera».

tzen da. Abeslari gehienak gazteak eta euskal herritarrek dira. Dena den, Arriagak zuhur jokatu du protagonistak aukeratzeko orduan. Gazteak bai, baina nazioarte mailan ospea eta karrera sendoa daukaten abeslariak dira.

Orkestra lanetarako Slovak Sinfonietta aukeratu izana ez da kasualitatea izan. Euskadiko Orkestra Sinfonikoa edota Bilboko data hauetan ez zeudela libre azaldu zuen Iturrik. Sinfonietta 1974. urtean sortu zen eta Eslovakian dagoen 'Mo-

zart' estiloko orkestra bakarra da.

ARTETAREN BI DISKO KALERATZEAR

Ainhua Arteta pozik agertu zen atzo opera honen aurkezpenean. «Bigarren aldia da Mimirena egingo dudana, New Yorken lehen aldiz abestu nuenean rol bera antzeztu bainuen. Oso ondo prestatua daukat eta pozik nago bertan abesteaz. Honetarako zenbait lan proposamen ere atzera bota ditut». Oraingo Mimi honi New Yorken antzeztu zuenari baino

«lasaiago» heldu diola aitortu zuen Tolosako sopranoak.

Mexiko, Alemania, Austria eta Holandara abiatuko da datozen hilabeteetan Arteta. Urtarri-lean Bilbon izango da OLBERen opera denboraldian, 'Perla arrantzalea-n' Leilarena eginez. Bitartean bi disko grabatzeko astia ere izango du. Bata operako ariek osatua eta besteari buruz ez zuen ezer aurreratu nahi izan. «Sorpresa bat da» esan zuen.

Ez da lehen aldia 'La Boheme' opera Bilboko Arriaga Antzokian antzezten dena. 1990. urtean estreinatu zen bertan lan hau, eta Florencio Constantino tenoreak egin zuen orduan Rodolfo protagonistaren rola. Opera ezaguna izanik, ikus-entzuleak erruz etorriko direla uste du Iturrik, baina era berean adituek gehiago exigituko dutela uste du.

Arte postpaleolitikoaren inguruko mintegia Gasteizen

LUIS KARIOLOS GARCIA / GASTEIZ

Arte Postpaleolitiko Eskematiko Abstraktuari Buruzko I. Nazioarteko Bileran egingo dute Gasteizen etzitik aurrera. Armando Llanos mintegiko buruaren arabera, «kontzeptuagatik haitzuloetako arte garaikidea da aztertuko duguna, denboraren poderioz abstrakzioa heldu zena, hain zuzen».

Arte mota honek ez dauka zerikusirik Paleolitikoarekin, nahiz eta garai horretako haitzuloetan aztarnak aurkitzeagatik behin baino gehiagotan erlazionatu izan den. «Zalantzak badaude Postpaleolitiko Eskematiko Abstraktuaren inguruan, eta beraz, eztabaida saio behar-beha-

rezkoak izango dira», dio Llanosenek. Mintegiko koordinatzailearen aburuz, «arte mota hau ez da oso ezaguna».

Izan ere, duda asko gertatu izan da. Duela urte batzuk pentsatu zen Rhin Behean bazirela aztarnak, baina gero ideia baztertu egin zen. Euskal Herriari dagokionez, Nafarroan nahiz Araban badira kasu batzuk. Esaterako, Koartangon Zarate herrian (Araba) Jokano haitzuloa dago, kongresuan adituek bisitatuko dutena. Arbosa anaiek Zarateko haitzuloa orain dela 30 urte inguru aurkitu zuten Arbosa anaiek.

Gainontzeko eztabaidetan, besteak beste, aztarnategietako esparru eta espazioaren arteko

banaketa edo pinturen eta deposituen arteko harremana jorratuko dira. Hasiera ekitaldia etzi eguerdian izango da arte honen ezaugarri eta berezitasunei buruzko debatearekin; amaierakoa, berriz, larunbat goizean egingo da, garaietako katalogoa lantzeko oinarriak jartzea helburu izanik.

IRIZPIDEAK BATERATU NAHIA

Armando Llanosen irudiko, bilerak funtsezko jomugak dauzka, hots, «arte definitu eta aztarnategiak aztertzeko bidea agertzea». Nazioarteko adituek etorri behar dutela aprobetxatuko da, orobat, «irizpide adostuak» ezarri ahal izateko.

Postpaleolitiko Eskematiko Abstraktuak «izaera ebolutiboa» daukala dio, «eta era horretara abstrakzio maila handi batera heldu zen». Bestela, aztarnak eskuarki leku magikoetan agertu izan dira, eta adibide nagusietako bat da Kantauri aldea, zehazki Altamirako haitzuloak.

Mintegiko eztabaida saioak Arabako Lurralde Historikoa-ren Artxiboan egingo dira, Gasteizko Filologia eta Historia Fakultatearen ondoan. Eusko Ikaskuntzak antolatuta du, bere Historiaurrea-Arkeologia Sailaren bitartez, eta Arabako Arkeologia Institutuaren laguntasuna jaso du. Interbentzio guztien berri emango dute argitalpen batez.

Leizarragaren Bibliaren bertsio konputerizatua plazaratu dute

BILBO

Joannes Leizarragaren 'Jesus Christ gure Iaunaren Testamentu Berria-ren' bertsio konputerizatua kaleratu berri du Jakintza Baitha elkarteko Paideia sailak. Euskal literatura osoa konputerizatzeko asmoaren barruan kokatzen da Paideiaren lan hau.

Leizarragaren obra honen bertsio konputerizatuaren aurretik, beste hainbat euskal liburu ezagunen bertsioak plazaratu ditu Paideiak, Axularren 'Gero', Bernart Etxeparearen 'Linguae Vasconum Primitiae', Bartholome Olaetxearen 'Dotrina Cristiana', Fray Bartolome Santa Teresaren 'Euskal-errijetaco olgueeta ta dantzeen neurrizco gatz-ozpinduba' edo Lauaxetaren poema guztien bilduma, besteak beste.

Leizarragaren obraren bertsio konputerizatua 5.000 pezetan (200 libera inguru) jarri du salgai Paideiak.

Joannes Leizarragaren 'Jesus Christ gure Iaunaren Testamentu Berria-ren' lehen argitaraldiko (1571) ale bat Londresko Christie's etxeak jarri zuen enkantean, joan den martxoan, Londresen, eta Nafarroako Aurrezki Kutxak erosi zuen, 166.500 libratan (33 milioi pezeta edo 1.320.000 libera inguru). Biblia kalbindarraren Itun Berriaren itzulpena da Leizarragaren liburua.

JOSU LAVINEN EKIMENEZ

Josu Lavin Campo Paideiako kidea da euskal literaturako lanen bertsio konputerizatua lantzen ari dena. «Bertsio konputerizatuak ez dira pantailan irakurtzeko, lan egiteko baizik», Jose Lavinek dioenez. «Hitzak bilatzeko, hitzen maiztasunak neurtzeko, atzizkien erabilerak aztertzeko eta antzekoetarako erraztasun handia ematen dute».

Euskal literaturak duen behar bati erantzun nahirik egiten du lan hau Josu Lavinek. «Nik bertsio konputerizatu hauek egiten ditut nik neuk eduki nahiko nituzkeelako, eta gure lagun batzuek ere lortu nahiko lituzketelako. Ni asko poz-tuko nintzateke lan hau beste norbaitek egingo balu, zeregin sasi-robotiko batetik libratuko bainin-duke».